

NOTRANJEC

Izhaja vsake sobote
in velja po pošti za celo leto
4 K, za pol leta 2 K. Posamezne
številke po 10 vis. Na naročbe
brez denarja se ne eziramo.
Uredništvo in upravništvo je v
Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO
KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.

Inserati
se računajo za celo stran 36 K,
za $\frac{3}{8}$ strani 25 K, za $\frac{1}{2}$ strani
18 K, za $\frac{1}{4}$ strani 9 K, za $\frac{1}{8}$
strani 5 K, $\frac{1}{16}$ strani 3 K. Pri
večkratni objavi primeren pe-
pust.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

Postojnske zdravstvene razmere.

Slovenčevi poštenjaki so kakor obče znano v stanu tudi največje ljudske nesreče izrabljati v svoje nečedne strankarske namene in tudi legar, ki se je pojavil zadnji čas v Postojni, jim je prišel prav, da so v sobotnem „Slovenu“ o postojnskem vodovodu debelo lagali, pri tej priliki pa z lastno jim škodoželjnostjo ostudno vdrihali po onih, ki so jim na potu. Vso vodo, o kateri pravijo, da je slaba, so hoteli speljati na svoj klerikalni mlin. Onim možem, ki so se požrtvovalno in nesebično trudili, da bi Postojna dobila zadosti dobre pitne vode, hočejo šteti njihovo prizadevanje v greh, ker so se pojavili nekateri nedostatki, ki začasno kvarijo vodo.

Obče je znano, da se je vodovod izvrševal po priznanih tehniških veščakih in da se je zgradil kot **deželno podjetje**. Znano je tudi, da se je dalo vodo opetovano preiskati, predno se je pričel vodovod graditi in so vse take preskušnje dokazale, da dajejo izvirkni prav dobro pitno vodo. O tem se torej ne da ničesar govoriti in to tem manj, ker je vodovod par let potem, ko je bil izgotovljen, preskrboval cel trg postojnski z zdravo in dobro pitno vodo tako, da ni bilo v zdravstvenem oziru ne le nobenih pritožb, marveč so v tem času izginili tudi taki pojedini slučajji legarja, kakoršni so se prejšnja leta pred vodovodom skoraj vsako leto pojavljali.

Ko se je pojavil letos legar in ko je bila bolezen tudi na nedvojben način **znanstveno** dognana, prosila je občina, da je prišel strokovnjak bakteriolog dr. Hamerschmied iz Gradca. Preiskal je vodo v nabiralniku bakteriološko in kemično. Legarjevih bacilov preskušnja ni dognala in tudi drugih takih snovij takrat ni bilo najti v vodi, iz katerih bi se dalo sklepati, da je voda okužena. Dotični izrek

graškega bakteriološkega zavoda le pravi, da je okolica nabiralnika taka, da je prav lahko mogoče, da je prišlo ob večjem nalivu kaj nesnažne vode v nabiralnik in le vsled tega se mora voda tega nabiralnika smatrati kot sumljiva in to tembolj, ker je preiskava dognala, da ima voda še sedaj več takoimenovanih „kalie“ v sebi, kakor jih sme imeti popolno dobra pitna voda. Izrek dr. H. nasvetuje, da naj se voda toliko časa za pitje itd. ne porablja, dokler se ne odpravijo nedostatki, ki utegnejo biti vzrok onesnaženju dotične vode oziroma dotičnega nabiralnika. Pred vsem drugim se nasvetuje izvršitev temeljite kanalizacije. Z dobro in temeljito kanalizacijo, ki bi se morala v korist Postojne že pred leti izvršiti, se bo odpomoglo vsem zdravstvenim zahtevam in nastale bodo zopet povoljne razmere.

Občina postojnska je že opetovano, a žalibog zaman pri vladi prosila primerne pomoči za izvršitev prepotrebne, a drage kanalizacije. Lansko leto je občinska deputacija osebno in v spomenici prosila deželnega predsednika Schwarza, da naj vlada da občini enega tehnika veščaka na razpolago, da napravi kanalizačni načrt, a občina je dobila po preteku par mesecev odlok, da naj se občina obrne na kako dunajsko firmo, da ji napravi načrte, češ da vlada nima za taka dela nobenega tehnika na razpolago. Tudi je kanalizacijska dela v letošnjem letu oviralo dejstvo, da je glavni kanal projektiran preko mnogih zemljiških parcel, na katerih občina ne more ničesa delati, dokler si ne dobi pravice za porabo potrebnega sveta bodisi potom odkupa, razlastitve ali dovoljenja od strani dotičnih posestnikov. Občine pa v tem oziru ne zadene nobena krivda, to vedo pristojne oblasti prav dobro. Ako se vidi, da je temeljita kanalizacija za asanacijo Postojne neizogibna in neobhodno potrebna in ako se pokaže, da je za izvršitev takega dragega dela kolikor mogoče izdatna državna pomoč umestna in potrebna, potem človek, ki ima količkaj zdra-

vega razuma, ne more razumeti, kako je mogoče, da kaže c. kr. vlada takemu za zdravje postojnskega prebivalstva tako važnemu vprašanju takšno občudovanja vredno ravnodušnost in da ne priskoči revni občini s takimi sredstvi na pomoč, da bi ji bilo mogoče vse nedostatke pravilno in pravočasno odstraniti.

Zopet spimo?

Pod tem zaglavjem prinesel je „Gorenjec“ zanimiv članek, ki je zadel v marsikaterem oziru naravnost v „črno“.

Popisuje, kako so se v marsikaterem oziru pred državnozbornimi volitvami začele razmere boljšati, kako se je začelo gibanje in delovanje. Zdaj po volitvah pa so se kralji Matjaži vlegli spet k sladkemu spanju. Pred vsem „Gorenjec“ povdarja, da strankam treba denarja, da morejo krepko agitirati, treba jim sklada.

Marsikaj, kar je „Gorenjec“ povedal, velja pri priliki tudi za Notranjsko.

Na Notranjskem je vsklila krepka agrarna struja. Ta struja je pred vsem gospodarska, a seveda — v

kolikor je vsako gibanje, ki hoče svoje nazore spraviti do veljave, politično — tudi politična. Ideja je zmagovita, tla primerna. A z osrednjim odborom samim ne gre, ideja sama ne zadošča. Treba izvedbe v drobnem. V vsaki vasi treba samostojne agitacije. Tega nam manjka. Premalo požrtvovalnosti je doslej. Vsak zmožen možak naj, bi vsaj par hipov v tednu žrtvoval za resno socijalno delo: nekaj časa bi posvetil agitaciji, nekaj izobraževalnemu društvu, nekaj gospodarskim zahtevam občine.

Deželnozbornske volitve so itak pred durmi. Šestletna doba deželnozbornskega „delovanja“ gre h koncu. Tudi če bi prišlo med strankami — kar pa ni verjetno — do sporazuma, imamo volitve pričakovati še pred novim letom. Tedaj mora kmetska stranska spet složno nastopati. Odgovornost leži vsa na Vas, somišljeniki, kajti vsak je poklican k delu.

Politične vesti.

Glede volilne reforme za deželni zbor je napravil „Slov. Narod“ nov predlog, ki naj bi razmotal položaj. Opira se na izjavo ministrskega predsednika

Listek.

Mati in otroci.

Po češkem Karla V. Raisa.

Bližal se je zimski večer. Megla se je valila od gozdov preko skalnatih hribov. Gledal sem jo skoz okno, kako se je vlekla mimo. Vse je prepregla siva meglena odeja.

Stopil sem od okna stran, zakuril malo železno peč in sedel na svoj kovček. Ni še bilo dolgo, kar sem bil prišel v malo mesto ob šumeči Hrudimki, da delam kot učitelj in gledam v obličje smejoče se obraze hribovskih fantičev. Tako iskreno in odkrito zro vame. Vse drugo sem že pozabil, le ta otroški smeh mi je ostal v srcu.

Kar začujem lahne korake po lesenih stopnicah. Vem, kdo prihaja: moj vsakdanji gost, moj hišni gospodar, vrli krojač Strnadek. Prav tiho pricaplja mož v sobo; suh je in velik, nekoliko sklonjene postave. Obraz je brez brade, nos dolg, oči pa male in ognjevite. Na prvi pogled si videl v njem krojača.

Pozdravi in mi izroči knjigo, ki sem mu jo pred dvema dnevi posodil. Halkov „Komedijant“ je. Strnadek je namreč silno rad čital; zvečer po delu, če so že vsi spali, je še posedal nad knjigami. Čital je vse, kar mu je prišlo pod roko. Zdaj je imel mojo malo knjižnico v delu. Danes povrnjeno knjigo je pohvalil, da je izvrstna: „Taki govori so v njej, da sem svoji ženi rekel, če bi ne bila moja glava tako pozabljiva, bi se naučil par govorov kar na pamet.“

Nato se je vsedel Strnadek meni nasproti, in sva začela kramljati. Pravil je o Havličkovi slavnosti v Borovem. Takrat še ni bilo železnice iz nemškega broda v Prago; zato so se praški rodoljubi peljali skoz naše mesto v Havličkov rojstni kraj. Obed so imeli ravno pri nas. Strnadek se je zmuznil v dvorano, da iz kotička pregleda vse svoje ljubljence, o katerih je toliko čital po listih. Vse to mi je prav mično popisal. Pozneje se je pogovor obrnil drugam.

„Gospod učitelj“, pravi Strnadek, „malo prošnjo imam do Vas. Moja žena ima tudi prijateljico, vžitkarico Parižek. Morda jo poznate. Majhna je, siva, rdečo ruto ima“.

„Ne, ne poznam je.“

„Nič ne de. Blaga žena je, a nima na svetu nobenega veselja več. Mož je čudak, mnogo je zaradi njega že pretrpela; zdaj sta oba vžitkarja. Štiri fante ima. Prvi vodi domače gospodarstvo, trije so šli po svetu: eden je mizar na Dunaji, drugi ključavničar v Olomucu, tretji pa je vojak v Pragi. Rada ima svoje fante in jim hoče dostikrat pisati. Mož pa ji noče pisati, sama pa ne spravi par črk na papir. Zato me je prosila, naj bi Vi priskočili na pomoč. Veste pravzaprav je moja staro prosila, naj se zavzame za to prošnjo pri Vas. A moja žena se gospode tako boji.“ Med tem dolgim govorom je prestopal vrli Strnadek z ene noge na drugo.

„Parižkova naj le pride k meni“, sem odločil.

Nato me je Strnadek še do dobra izprašal, ali imam še kakšno Halkovo knjigo. Posodil sem mu še jedno, nato se je izmuznil ven.

Stari Strnadek je imel sina, ki je bil že mojster in očetu mnogokrat prigovarjal, naj pusti šivanko v

Becka, ki je z vso odločnostjo dejal, da vlada ne pripusti v deželni zastopstvih splošne in jednake volilne pravice. „Slov. Narod“ predlaga, naj se spremeni veleposestniška kurija v tem zmislu, da se jo postavi na stališče davčne moči in odstrani privilegij deželnih deskarjev. S tem bi bili Nemci potisnjeni iz deželnega zbora in bi bila mogoča vsaka nadaljna volilna reforma, ki prija moderni dobi. Predlog bi se dal uveljaviti le, če vlada na vso moč pritisne na veleposestnike. Tega pa ne bo storila in pri tem jo podpirajo klerikalci, ki jim Schweglova grupa ni več na poti, odkar so ž njo sklenili zvezo. Mi smo mnenja, da je ta kompromisni predlog sicer lepa preiskušnja za nemške veleposestnike, da je pa vendar edino pravo stališče, delovati vstrajno za splošno, jednako volilno pravico v deželnih zborih. Vladna stališča niso večna. Pod vodstvom češkega deželnega zbora se naj bojujejo vsi drugi za splošno, jednako volilno pravico. Če enkrat dozori to vprašanje, se tudi veleposest ne bo ustavljala. Gotovo pa je, da se bo kranjska veleposest raje umaknila splošni in jednaki volilni pravici kot novi kuriji velikih posestnikov. V tem vprašanju je na mestu tista taktika: ali vse ali nič, kajti dosegli bomo

svoj smoter le, če bo pritisk navzgor velikanski in tak bo le, če opustimo vse kompromise. Bilo bi le svetovali, da bi kranjski politiki ta čas, ki še do tjakaj mine, porabili za študiranje, kako urediti bodoči volilni red: treba rešiti vprašanje o malih okrajih, razdelbi mandatov, številu mandatov, proporcionalni sistem. Ko pride čas, bomo glede vseh teh raznih vprašanj še na nejasnem, in bo reforma, čeprav sloneča na splošni, jednaki volilni pravici, le polovičarska, če ne bo dala zastopa manjšinam, če ne bo prav ločila mesta in dežele in če bo krivično delila mandate.

Nemci in Italijani. Te počitnice so Nemci v južnih Tirolah, v Trentinu prav posebno delavni. V izletih proučujejo italijanske in ladinske kraje, kje bi se dalo ponemčevati. To delovanje, ki je z nemškega stališča umljivo, pa seve ne prija Italijanom. Zbrali so se in z mokro cunjo nagnali nemške „turnarje“, da so bežali, kakor nekdanji ljubljanski „nemci“ z Jančjega v Ljubljano. Zdaj v vsem taboru Nemcev vse joče o nedolžnosti Nemcev in o revolverjih nasprotnikov. Ko bi bilo resnično, kar pišejo Nemci, bi nihče ne bil ušel živ z italijanskih gora. Tako pa je, ranjen le eden,

miru in se priseli k njemu. Dva mala vnuka je vzel Strnadek za nekaj časa k sebi, da sta se s staro mamico veselila in med njima pomladila.

Drugi dan popoldan je bila Parižkova že pri meni. Bila je stara ženica, sklonjene postave, v obrazu guba na gubo, a vendar prav prijazna in ljubkih oči. Z očmi me je vpraševala, če je prav prišla. Nato veli: „Imam otroke, pa so po svetu. Rada bi jim pisala. Sama težko pišem, prijateljev, ki bi mi pomagali, pa nimam.“

Posadil sem jo k mizi. Previdno odpre mamica ruto in mi ponudi pisemskega papirja s tremi kuvertami. Papir pa je bil hudo zmečkan, in me je starka skrbno pogledala, če se bo dalo kaj spraviti na ta papir.

Utolažil sem jo: „Ta papir bom že porabil, Vam dam pa drugega“.

Nasmejala se je hvaležno: „Tonček je na Dunaji, Vašek v Olomucu, najmlajši Vojteh pa je vojak v Pragi. Vsakemu bi rada pisala par vrstic. Bojim se, da vbožcem ni dobro na svetu. Seveda jaz jim ničesar dati ne morem. Njih neveste so prišle praznih rok. To očeta jezi. Rada bi jih videla, pa kaj, ko nimam ničesar: užitek, kravo, nekaj krompirja. Par desetakov, ki sem jim nahranila, naj ostane za pogreb, da ne bodo ljudje imeli z nami sitnosti še po smrti“.

Starka je prenehala. Gledal sem ji v pošteno obličje, in zdelo se mi je, da čujem, kako ji bije skrbno, a vsled gorke ljubezni še tako mlado srce.

„Ali se ne boste jezili name.“

„Zakaj? Imam tudi mamico, ki je Vam podobna.“

Smehljala se je: „Verjamem, me stare Čehinje smo vse enake“.

Umočil sem pero.

„Torej najprej Vojtehu!“ pravi mamica. In pisal sem, kakor je narekovala:

„Moj dragi sin!“

„Pozdravim in poljubim te tisočkrat, noč in dan mislim nate, ali si zdrav in ali pomisliš kedaj na svojo staro mamico. Ti ne veš, ljubi Vojteh, kako sem jokala, ko si odhajal. Ves čas sem čakala, da mi kaj pišeš, a Ti si morda name pozabil. Potem pa si mislim, da le ne moreš tako hitro name pozabiti. Zadnjič je bilo eno leto, kar si šel stran, pa nisi pisal ne besedice ne Ti ne Tvoji bratje. Zato pa ne vem, ali si zdrav ali ne. Če bi Ti vedel, kakšne skrbi imam. Le Vas imam na svetu, pa še Vi name pozabite. Kako Ti je, sinko moj, v vojaški suknji? Pri meni je vedno po starem, oče je od dne do dne bolj čmeren, jaz pa delam, kar morem, pozno v noč. Ali ne potrebuješ novih srajc? Zadnjič sem pomagala pri lanu, nekaj so mi ga dali za delo, nekaj pa še sama zraven dam, da Ti napravim srajco. Več Ti ne morem dati. Če bi Ti mogla, dala bi kri zate. Ali bom dočakala, da prideš od vojakov nazaj? Morda mi da ljubi Bog, da to doživim, če pa ne, je 50 goldinarjev Tvojih od tega, kar sem prihranila. Ne pozabi na Boga in piši mi. Stari naš sosed je že umrl.“

Tisočkrat Te poljubi Tvoja

zvesta mati

Barbara Parižek“.

(Dalje prih.)

pa še ta se je pobil le zavoľo lastne pijanosti. Tekli pa so, tekli! Najbolj tekli so gospodje, ki so se pripeljali iz „rajha“. Ob tej priliki se spominjamo, kaj so počenjali Nemci, ko je par čeških dijakov prišlo obiskat celjske Slovence. Opozorimo tudi, da se zadnji čas najtopleje zavzema za Nemce lažljivo židovsko časopisje z Dunaja, med njimi „Zeit“ in „Preša“.

Dogovori glede gospodarskih pogodb s Srbijo so se pretrgali in se nadaljujejo jeseni.

Grška se je po dveletni mržnji zopet nekoliko sprijaznila z Rumunsko, zato pa je zašla v nove sitnosti s Turčijo, ki po naročilu evropskih velesil zahteva, naj Grška odpokliče s turškega ozemlja grške vojake, ki le-tam delajo zdražbe in povzročajo vstaje. Grška taji, da ni s temi vstaškimi Grki v nobeni zvezi, a tega ji nihče ne verjame.

Carski sestanki. Te dni se sestaneta ruski car in nemški cesar na morju. Pričakuje se, da bo Nemeč bolemnemu Rusu spet dal kake slabe nasvete. Sestanejo se dalje avstrijski cesar z angleškim kraljem v Išlu, in s slednjim menda pozneje tudi nemški cesar.

Domače vesti.

Osebna vest. Magistrom farmacije je bil promoviran na graškem vseučilišču naš rojak gosp. Gvido Bakarčič iz Postojne. Čestitamo!

Umrla je vsled srčne kapi gospa Frančiška Krainer roj. Vilhar v Postojni. N. v m. p.

Podružnica Družbe sv. Cirila in Metoda se je namesto stare podružnice, ki je mirno v Gospodu zaspala, ustanovila v Cerknici. Naj bi iz nje nov duh bodril Cerkničane!

V gospodinjsko šolo kmetijske družbe v Ljubljani se sprejema dekleta od 16. leta navzgor. Za ta 12 mesečni tečaj je treba plačati za hrano, stanovanje, perilo, kurjavo, razsvetljavo itd. po 30 K na mesec t. j. 360 K na leto. Pobljži pogoji za vsprejem v ta naš dozđaj najboljši dekliški gospodinjski zavod so razvidni v tozadevnem razglasu v „Kmetovalcu“.

Na V Vojskem pri Idriji snujejo izobraževalno društvo. Vrlim ustanoviteljem želimo obilo uspeha!

Legar v Postojni je že nekoliko ponehal. Novih slučajev bolezní ni več, drugim bolnikom se zdravstveno stanje boljša. Dosedaj sta umrli le 2 osebi vsled legarja. Da se uniči kal bolezní, je tukajšnja občina vse potrebno ukrenila. Upati je, da se v kratkem vrne zopet popolno zdravstveno stanje v naš kraj. Razni domači in tuji listi prinašajo preveč pretirane in vznemirjajoče članke o legarju v Postojni. S tem pa ne pomislíjo, da imajo take pretirane vesti lahko občutne posledice za naš trg za več let. Glavna napaka se je našla pri drugem vodnjaku na Jurcovem vrtu, kjer je uhajala onesnažena voda v vodnjak. Ta se je sedaj izoliral in za pitje se rabi voda le iz prvega vodnjaka „Ribnik“, v katerem je voda po zdravstveni preiskavi, popolnoma

zdrava. Tujci so lahko brez skrbi, da ne nalezejo legarja, ako le imenovane vode iz družega vodnjaka ne pijejo, kar pa, kakor že rečeno ni mogoče. Toliko v vednost onim, ki se preveč razburjajo in neopravičen strah po svetu povzročajo. Tudi je tukajšnje županstvo odredilo, da se po vseh gostilnah in hotelih rabi le prekuhana ribniška voda, tako da je strah, da bi se legar nalezal, popolnoma izključen.

Sobotni „Slovenec“, torej list, ki navadno trdi, da je najbolj informiran časopis, očita „Notranjcu“, ki le enkrat v tednu izhaja, da ničesa o legarju ne piše. Ker smo dan popred poročali, kolikor nam je bilo znanega, zato se vidi, koliko je verjeti katoliškemu „Slovencu“. Spoznanje legarja traja, kakor trdijo zdravniki, vedno nekoliko dni. Ker so se prvi slučají pojavili, oziroma dognali sredi julija, potem nam ni bilo mogoče o epidemiji prej kaj verodostojnega poročati in ljudstvo po nepotrebnem razburjati. Kolikor smo zamogli o sedanjem stanju epidemije poizvedeti, se v zadnjih dneh niso pojavili novi slučají. Veliko število bolnikov, katere se je smatralo iz začetka za na legarju obolele, je že okrevalo, drugi se počutíjo razmeroma dobro; le dva slučají sta bolj opasna. Ako se ne pojavíjo v kratkem novi slučají, potem, zatrjujejo zdravniki, bo kmalu konec epidemije.

Ogenj. V torek je treščilo v Remžgarjev kozolec v Žerovnici pri Cerknici. Požar je uničil precej sena in gospodarskih priprav. Eni ceníjo škodo na 3000 K. Temu nasproti znaša zavarovana svota le 900 K. Gasili so prav izborno vrli gasilci iz Grahovega, Cerknice in Dolenjevasi.

Zastopstvo valjičnega mlina Vinko Majdič v Kranju je prevzel za ilirsko-bistriški in podgrajski okraj vrli narodnjak g. Slavoj Jenko v Podgradu, ki ga s tem toplo priporočamo občinstvu.

Moderno parno opekarno z najnovejšimi stroji gradi g. Avgust Bele na svojem posestvu na Rakeku. Ilovica je od veščakov preizkušena. Sedaj je že na razpolago na roko izdelana opeka v vsakteri množini. Strojna opeka se začne izdelovati šele prihodnjo pomlad. Glej tudi današnji inserat.

Nova pekarija se otvori s 1. septembrom v hiši gosp. F. Kržeta prejšni Oreškovi hiši, kjer je dosedaj brivnica. Pekarijo otvori g. Istenič rodóm iz Postojne.

Prosveta.

Alkoholizem in slepota. Po dr. Hippelu, profesorju in zdravniku za očesne bolezní v Heidelbergu, je bilo l. 1899. v celi Nemški 39.799 slepcev. Od teh je bilo 16% = 6633 slepih od rojstva, a pri 20% = 7559 slepcih je bil vzrok slepoti oftalmija (očesna bolezen novorojene dece). Slepoto, ki je nastopila v starši dobi, provzročil je alkoholizem pri 40% = 15.118 slepcih. To je odstotek, ki se je mogel dognati z vso sigurnostjo, a v resnici bode še večji. To je torej tako,

kakor pri slaboumnih in idiotih, pri katerih se je tudi dognalo, da je 40 do 60% teh revežev potomcev alkoholičnih roditeljev.

Vozarina na državnih železnicah je za učence znatno znižana. Dijaki čez 10 let stari plačajo pol vozarine, dva otroka stara do 10 let plačata skupaj pol karte. Razen tega se vozi lahko na 10 dijakov eden dijak siromašnih staršev zastonj.

Čitalnice za učence. V „Školi“ priporoča Fran Luka Božič ustanavljanje čitalnic za učence pri vsaki ljudski šoli. Obeta si od teh ustanov, da bodo postali učenci vneti za čitanje in da bodo tudi po dovršeni šolski dolžnosti ostali zvesti knjigi. Otroci, ki morajo čez poldne ostati pri šoli, imeli bi sobo, v kateri bi se mogli koristno zabavati. Čitalnica bi morala biti pametno urejena. Razen leposlovnih otroških listov morale bi se nahajati v njej reprodukcije umetnin. Vodstvo bi pa moralo biti popolnoma izročeno otrokom samim. Liste izbira učitelj. Čitalnica bi mogla služiti za roditeljske večere. Potrebni denar naj bi priskrbel občina.

Minister za varstvo otrok. Angleška vlada kani ustanoviti posebno ministrstvo za varstvo otrok. V področje tega ministrstva bi spadala skrb za zajme otrok v нравnem, socialnem in vzgojnem oziru. Za uresničenje te misli se zavzema zlasti narodni svet v Londonu radi mnogih slučajev, da se dela krivica ubogim in izmučenim otrokom, ki ne morejo najti nikjer varstva.

Bosansko šolstvo. V Bosni je 239 osnovnih šol s 568 učitelji in 266 žandarmerijskih postaj z 2300 žandarji. Za žandarje se je izdalo l. 1906. K 3,753.189, za učitelje 1904/5 K 641.270. Žandar ima 880 K plače, pomožni učitelj 720 K, stalni 1000 K. Žandar odhaja v mir z 18. službenim letom, učitelj po — 40.

Angleško učiteljstvo je združeno v „National Union of Teachers“, ki je bila ustanovljena l. 1870. in ima sedaj 57.584 članov. Zvezni organ „Schoolmaster“ tiska se v 300.000 izvodih. Društvo ima sledeče odbore: 1. šolski odbor, 2. empirijski odbor, 3. finančni in tiskovni odbor, 4. pravni odbor, 5. organizacijski odbor, 6. parlametarni odbor, 7. odbor za učiteljsko plačo, 8. podporni odbor in 9. uredništvo. V parlamentu so 3 člani unije. Ker angleški poslanci nimajo diet, plača vsak član društva na leto 2 K za agitacijo in za pravni odbor.

Narodna naobrazba v Avstraliji. Avstralija ima za 4 milijone prebivalcev 5 vseučilišč, katera so pristopna tudi ženam. Vsi učitelji so jako dobro plačani. Profesorji imajo od 15 do 25 tisoč kron na leto.

Narodno gospodarstvo.

Mladi kunci. Če zajkla prevečkrat vrže, ni v stanu, vseh mladičev zrediti. Največja napaka je torej, če pustimo samca vse leto v istem hlevu s samicami. Kdor hoče imeti dobička s kunci, naj ne pusti, da ima

samica več kot trikrat na leto mladiče in to februarja maja in julija. Kdor pa redi kunce za pleme, naj vsako leto le dva zaroda kuncev vzredi. Dočim je pri reji zaradi dobička treba združiti živali začetkom januarja, je pri reji za pleme to šele začetkom marca potrebno. Dva meseca sesajo mladi kunci, potem pa se pusti stari zajkli 14 dni, da se okrepe. Živali, ki se vzrede na ta način, so zelo krepke.

Natiški fižol brez natičev se lepo razvija ob stenah, na katere smo primerno pritrdili v olje namočeno špago. Tako lahko na priprost način pokrijemo gole stene, ki leže proti solncu ter imamo poleg tega še dobiček. V olje namočena špaga je mnogo cenejša kot natiči, a je ravno tako trpežna.

Krastače (krote) so koristne živali, ker pokončujejo polže, mrčese in gliste. Razumen vrtnar jih ne bo nikdar preganjal z vrta. Na Angleškem prodajajo krastače na trgu, vrtnarji jih kupujejo za svoje ograjene vrtove. Ker so krastače silno požrešne, je kmalu manj golazni po vrteh, kjer delujejo. Krastača je ostudna, zato se marsikdo gnusi in ubije jo, a premagati je treba stud in varovati to koristno žival.

Kako je ohraniti sveže meso. Meso zavij dobro v robec, da ne pride zrak do njega ter ga spravi v klet. Še bolje je, ako ga zaviješ v koprive ter potem pokriješ z lončeno posodo ali pa, ako ga v cunjo zavitega zakoplješ v kup peska v kleti. Ako meso že malo diši, ga dobro umij s slano vodo, v katero si vlila tudi malo kisa, polij ga s kislim mlekom ter ga pokrij; tako se še nekaj časa ohrani. Meso tudi izgubi duh, če ga denemo v vodo ter mečemo vanjo žareče oglje.

Če zeljnate glave pokajo, kar se zgodi zaradi preobilne hrane in prebujne rasti, je treba zeljnico malo iz zemlje potegniti, da se odtrga glavna korenina, potem pa jo zopet priteptati v tla.

Salatno seme se lahko dobi. Od vsake vrste se pusti nekaj najlepših glav, da gredo v cvet. Ko se začne steblo pri tleh sušiti, se vrhi porežejo in spravijo v kak jerbas ali gosto sito ali na prt, ter dado na suho, da se glave odpro in izpade seme. Seme se naj prepiše, da se osnaži smetja. Jemati seme od salate, ki gre prehitro v cvet, je napačno, ker dado take rastline le puhlo seme, iz katerega izraste salata, ki ni nič prida.

Ohrovt se naj za jed ravno tako pripravlja kakor sladko zelje. Ohrovt je boljši od zelja in tudi bolj tečen.

Čebelarski shod v Ilirski Bistrici.

Nedeljo 21. julija se je vršil v prostorih tovarne za testenine Žnideršič & Valenčič velik čebelarski shod. Shod je otvoril urednik „Čebelarja“ nadučitelj Rojina.

Prvi je predaval nadučitelj Likozar, ki je povdarjal, da je čebelarstvo važen del kmetijskega gospodarstva in je zaradi tega zelo važno za slovenske agrarce.

Priporočal je med drugim vrli čebelarški časopis „Čebelarja“ ter razložil, kako važno je, da se temeljito pouči mladino tudi v čebelarstvu, tako da bodoče gospodarji ne bodo podcenjevali postranskega dohodka, ki lahko prav izdatno teče iz čebelarstva. Da so cene medu sedaj tako nizke, temu vzrok je, da prihaja na trg toliko umetnega medu, ki pritiska cene nizdol. Treba bi bilo doseči, da bi prodajalci glede vsakega medu morali povedati z napisi, odkod je ta med. Priporočal je, naj bi se na učiteljskih ustanovili kurzi za čebelarje. Potem ko je gospod Humek natančno razložil, kako je ustvarjeno telo posamezne čebele, je g. Žnideršič predaval o produkciji medu po najnovejših skušnjah. Letos bo dobro „medeno“ leto in pride 20—50 kg medu na panj. Razkazal je tudi nov stroj, s katerim se more med popolnoma čist spraviti iz satja, ne da bi se satje kaj pokvarilo, in tudi druge moderne čebelarske naprave. Popoldan je predaval g. Likozar o umnem čebelarstvu. Doslej se je gledalo bolj na število kot na kakovost čebel. S predavanji treba ljudi poučiti o praktični prehrani čebel. Osobito je paziti na dobro prezimovanje. Za pomnožitev rodu naj se rabi le najlepše panje. Govornik je predlagal ustanovitev čebelarske podružnice in so bili izvoljeni v odbor: kontrolor R. Strnad (predsednik), Miha Urbančič, Anton Logar, Ivan Makarovič, Ivan Penko, Josip Štemberger in Anton Žnideršič (odborniki).

Dalje je predaval še g. Žnideršič o umetni gojitvi čebel, g. Humek pa o številnih čebelnih boleznih.

Shod se je vršil cel dan in so poslušalci ves čas z največjim zanimanjem sledili predavanjem. Bila je pravcata čebelarska „akademija“, ker so bili zbrani najznamenitejši čebelarški strokovnjaki. Mi vemo prav dobro ceniti, kako velikega gospodarskega pomena je in še lahko postane trgovina z medom in čebelami za naše dežele. Zato iskreno pozdravljamo novo čebelarsko organizacijo na Notranjskem z željo, da bi postala delavno središče za napredek našega čebelarstva.

Po svetu.

Deklica v meniškem samostanu. V ruskem samostanu Svatyja Gory je dobila policija neko deklico, ki je pred davnim časom brez sledu izginila od svoje domačije. Bila je preoblečena v meniha. V samostanu je imela ime Mihael. Star menih je naznanil policiji, kaj se godi v samostanu ter je s tem izdal skrivnost.

Nezmotljivi časnik. V uredništvo uglednega ameriškega lista pride nekega dne gospod ter ves razburjen zakriči nad urednikom: „V svojem listu poročate, da sem umrl, to je laž, kakor vidite, še živim“. Urednik hladno odgovori: „Naš list nikdar ne poroča neresnice, jako žal mi je, da smo vas tako zadeli.“ „Zahtevam od vas,“ kriči gospod dalje, „da v prihodnji številki prekličete to oznanilo.“ „Gospod“, reče urednik mirno,

„dober časnik ne sme nikdar preklicati, kar je pisal, vendar vam hočem napraviti uslugo, ker že po sili hočete živeti, da vas v prihodnji številki natisnemo med novorojenci.“

Umetna drva. Na Švedskem se poskuša nova iznajdba, namreč izdelovanje drv iz žaganja. Poskusi so se obnesli. Cena izdelka pride le na $\frac{3}{5}$ cene drv. Izdelek ima prednost, da se dá impregnirati proti ognju. Sedaj zidajo veliko tovarno za izdelovanje nove iznajdbe.

Zaradi klobuka v smrt. V okrajih Belovez-Bražec na Češkem je zadnji naliv povzročil povodenj. Na večer sta se vračala brata Anton Prozer iz gostilne, veter je strgal Antonu klobuk z glave ter ga odnesel v vodo. Nesrečnik skoči za klobukom in izgine v valovih Vltave. Brat mu hiti na pomoč, a tudi on se ne more rešiti iz valov. Oba sta utonila. Anton je bil oženjen ter zapušča 5 otrok.

Japonski vremenski preroki. Japonski kmet določuje vreme po opazovanju narave. Napovedujejo mu ga različne živali ali pa megla in luna, n. pr.: Če krokar vtakne glavo v vodo, bo dež. Če si mačka umiva gobček, sluti, da bo prihodnji dan dež. Če laja lisica, bo dež, predno minejo trije dnevi. Če najdeš na en dan več kot tri kače, ne bo izostala nevihta. Če kače plezajo na visoka drevesa, bo neurje. Če se nam hribi navidezno približujejo, približuje se tudi dež. Če je megleno zjutraj, ne odhajaj od hiše, če je megleno zvečer, podaš se lahko na pot. Če v okrožji lune ne zapažiš nobene zvezde, bo deževalo, če je tu le ena zvezda, bo deževalo še-le prihodnji dan; če sta dve zvezdi, pride dež čez dva dni.

Natakarji stavkajo v Marijinih varih na Češkem. Mislili so, da zdaj poleti, ko je največ tujcev, lahko najlažje pritisnejo gospodarje. Ti pa so poklicali natakarice in upajo, da kmalu uženejo uboge natakarje.

Za kratek čas.

Sporod kmetijske razstave. Ob 10. uri: Prihod goveda na razstavo. Ob 11. uri: Prihod gostov. Ob 12. uri: Skupen obed.

Darilo. Deček prinese gospodu župniku velik lonc mleka. Župnik: „Kako pa je to, da imate toliko mleka?“ Deček: „Miš je padla v mleko in je v njem utonila. Pa so mati rekli: Nesi gospodu župniku. Saj kdor ne vé nič o tem, da je miš bila notri, temu je vse eno“.

To je kaj družega. Mož, ki je bil štiri ure v gostilni: „Kaj pa pravi moja žena, ker me ni tako dolgo bilo domu?“ Dekla: „Gospa so že eno uro pri sosedih, ne vedo nič...?“ Gospod: „A tako zanemarja svoje dolžnosti, ji bom že pokazal!“

Loterijske številke.

Dunaj, 27. julija	5	66	23	49	89
Brno, 31. julija	36	62	45	55	17

Razpis.

Na kranjski kmetijski šoli na Grmu pri Novem-
mestu z dveletnim slovenskim poukom je oddati

pet deželnih ustanov,

za prihodnje šolsko leto 1907./1908. (oziroma tudi za
l. 1908./1909.), ki se začne dne 3. novembra t. l.

Pravico do teh ustanov imajo sinovi kranjskih
kmetovalcev in vinogradnikov, ki so vsaj 16 let
stari, čvrstega zdravja ter so z dobrim uspehom do-
vršili ljudsko šolo. Prednost gre tistim mladeničem, ki
ostanejo, dovršivši šolo na Grmu, gotovo na svojem
domu in se bodo pečali s kmetijstvom, vinarstvom in
sadjarstvom.

Učenci z ustanovami imajo hrano, stanovanje in
pouk v šolskem zavodu brezplačno, obleko, životno
perilo, obuvale in šolske potrebščine pa si morajo sami
priskrbovati.

V šolo se sprejmejo tudi plačujoči in zunanji
učenci.

Plačujoči učenci plačujejo za hrano po 80 h na
dan in po 40 K šolnine na leto ter stanujejo brez-
plačno v zavodu. Vse druge potrebščine si morajo
sami priskrbovati.

Zunanji učenci (eksternisti) stanujejo zunaj za-
voda in plačujejo po 40 K šolnine na leto.

Vsi učenci imajo uniformo, ki si jo morajo sami
plačati.

Hrano je plačevati vnaprej v mesečnih obrokih,
šolnino pa tudi vnaprej v dveh letnih obrokih.

Prošnje, svojeručno pisane in kolkovane s kolkom
za 1 K, je poslati

do 5. septembra t. l.

vodstvu kranjske kmetijske šole na Grmu pri
Novem mestu. (55—1)

Vsaki prošnji je priložiti rojstni list, spričevalo
o dovršeni ljudski ali kaki višji šoli, zdravniško
potrdilo o trdnem zdravju in spričevalo županstva
in župnega urada o lepem vedenju prosilčevem.

Prošnji za sprejem proti plačilu je pridejati ob-
vezno pismo (reverz) starišev, oziroma varuha zaradi
vzdrževanja učenca.

Vsak prosilec mora delati sprejemno izkušnjo iz
slovenskega jezika in iz priprostega računstva. Od
uspeha te izkušnje je odvisen sprejem v šolo.

Kedaj bo delati sprejemno izkušnjo, naznani
vodstvo vsakemu prosilcu posebej.

Učenci, ki dovrše šolo z dobrim uspehom, imajo
pri vojaščini pogojno pravico do samo dveletne pre-
zentne službe. Ako namreč zadoste svojim vojaškim
dolžnostim prvi dve leti brez graje ter dokažejo, da
bodo po izstopu iz prezentne službe kmetovali na
svojem ali svojih staršev domu, smejo na podstavi
odredbe c. kr. vojnega ministerstva z dne 22. julija l.
1895, števil. 4643, prositi proti koncu drugega vojaškega
leta, da se jim odpusti tretje službeno leto.

Deželni odbor kranjski v Ljubljani,

dne 18. julija 1907.

Zarezano strešno opeko

(Falz)

navadno strešno opeko, kakor tudi zidak, žlebak
in vsako drugovrstno opeko ima v zalogi

— **Karol Jelovšek** —

opekarnar na Vrhniki (Notranjsko).

Vposlano.

Na naslov vseh p. n. trgovcev in pekov-obrtnikov
v Trnovo-Bistriškem in Podgradskem okraju.

Čast mi je vsem Vam uljudno javiti, da sem z
dnem 1. avgusta t. l. podal gospodu

SLAVOJU JENKO v Podgradu

svoje zastopstvo za Podgrad in Trnovo-Bistrico s
prav obsežnim okrožjem in da bodem v to svrhu vzdrževal
svoje lastne zaloge v Podgradu in Trnovem-Bistrici.

Ker so moji izdelki prav izborni in splošno pri-
ljubljeni in pa, ker bode mojemu gospodu zastopniku
mogoče, vsakega cenj. odjemalca točno in solidno po-
streči, pričakujem obilnih cenj. naročil, za katere se
najtopleje priporočam ter beležim

z velespoštovanjem

Vinko Majdič,
valjični mlin v Kranju.

Svetovnoznana

postojnska jama

je odprta vsak dan ob pol 11. uri dopeludne
in je izključno električno razsvetljena.

Od 1. marca do 31. oktobra je odprta tudi ob
pol 4. uri proti vstopnini K 5.— za osebo.

Ob nedeljah in praznikih pa le K 3.— za osebo.

Opeka za zid •• (zidak) •• dobro žgana

se dobi v vsaki množini pri

Avgustu Belle-tu

— parna pekarna na Rakeku. —

Modna trgovina PAVEL MAGDIČ, Ljubljana, Prešernove ulice 7.

priporoča:

Svilnato blago, baržuni, pliši in tenčice. Čipkasto blago, pajčolani, čipkasti ovratniki, čipke, vložki, svilnate vezanine. Jabots, Fichus, damski ovratniki in kravate. Svilnati in baržunasti trakovi. Pozamenterija, porte in žnore, resice, krepince in žnore za tapetnike. Krepi in flori za žalovanje. Zlate in srebrne resice, čipke in žnore. Šerpe iz svile, čipk in volne. Nogavice za dame, dekleta in otroke. Jopice, hlačke, otročje perilo in odeje za vozičke.

priporoča:

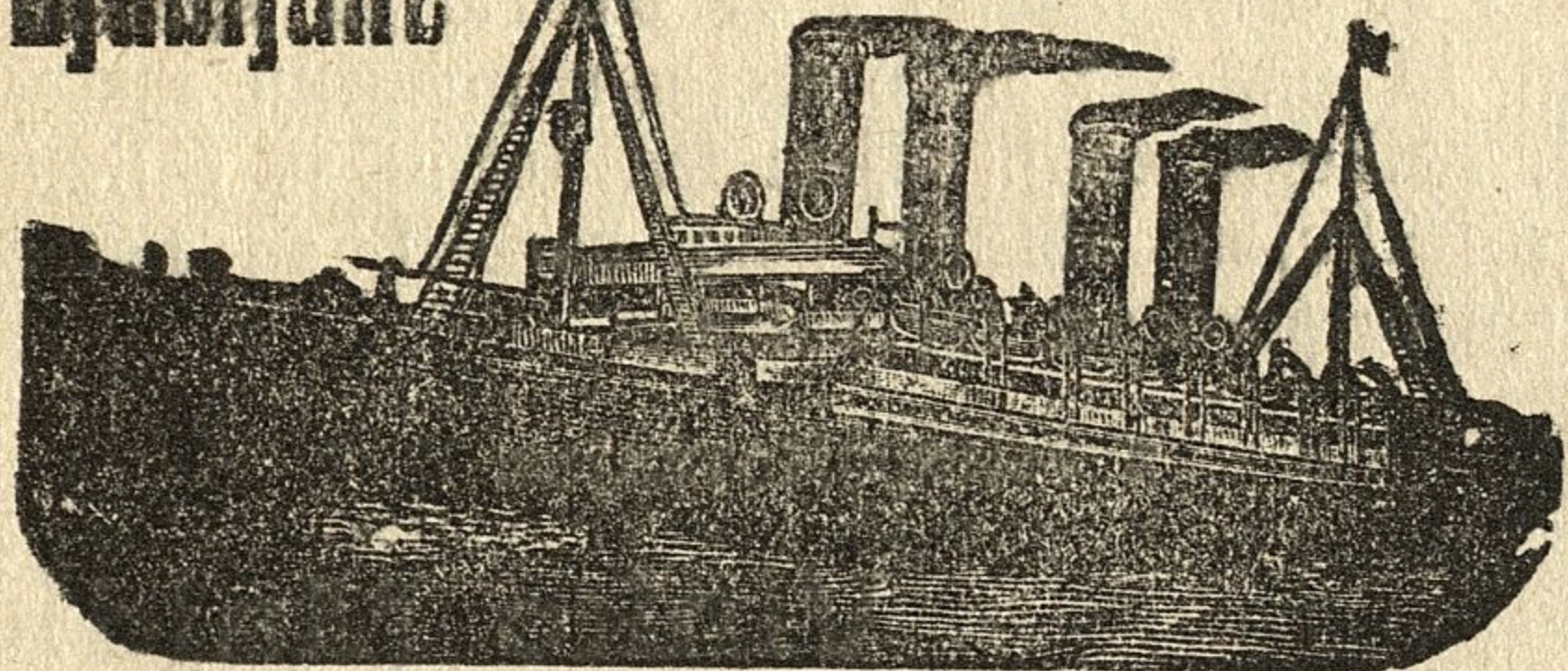
Oprava za novorojenčke, posteljne podloge iz kavčuka. Sukanec za šivanje, pletenje in vezenje. Gumbi in različne igle. Različne podloge in potrebščine za krojače in šivilje. Idrijske čipke, vezene čipke in vložki. Pajčolani za neveste, mirtovi vencji. Damsko perilo, spodnja krila, predpasniki in kopalne obleke. Modrci in potrebščine za modree. Glace rokovice in rokovice za uniformirance, pletene, letne in zimske rokovice. Kopalno perilo, dišave, milo in ustna voda. Krtače za obleko, glavo in zobe.

priporoča:

Srajce za gospode in dečke, spodnje hlače, ovratniki, zapestnice, naprsniki in žepne rute. Pravo Jagrovo normalno perilo, triest srajce, jopice in hlače. Mrežaste in potne jopice, srajce, čepice in pasovi za šport. Nogovice, naramnice, odeje in blazine za potovanje. Kravate, gumbi za manšete. Za lovce: telovniki, nogovice, rokovice, dokolenice. Ogrevanci za kolena, meče, prsi, hrbet, trebuh in glavo. Nahrbniki, ovratni robci. Narodni trakovi in zastave, narodne čepice, torbice in drugi domači narodni izdelki itd. itd.

Gospod! Berite novice, ker so za Vas važne in koristne. Jaz razpošiljam s poštnim povzetjem od K 12.50 jedno krasno dobro in moderno opravo, katera obstoji iz sledečih stvari: jedna fina bela ali barvasta srajca št. ? jedne dobre spodnje hlače, jedno lepo spavalno srajco, 1 ovratnik po želji, 1 krasno kravato, 1 par trpežnih nogavic, 1 močno brisalko, jedne izvrstne naramnice, 3 dobre žepne rute, vse v eni škatulji lepo aranžirano razpošiljam z obratno pošto. Kar ne ugaja, za to vrnem denar.

Iz Ljubljane v New-York

vsi se najcenejše s prekrasno opremljenimi ekspresnim parobrodi, takezvanimi

cesarskimi brzoparniki

Kaiser Wilhelm II., Kronprinz Wilhelm in Kaiser Wilhelm der Grosse, kateri so največji in najvarnejši na svetu.

Vežnja po morju traja samo 5 do 6 dni.

Zelo ugodnosti dovoljujejo se večjim družbam. — Podrobna pojanila in potrebni pouk da vsakomur nemudoma in brezplačno

EDVARD TAVČAR v Ljubljani
št. 35, Kolodvorske ulice št. 35,
nasproti stari Tišlerjevi gostilni.

Notranjci, rabite narodni kolek v korist družbe sv. Cirila in Metoda!

Zahtevajte cenike zastonj _____ in poštnine prosto.

Franc Čuden

najstarejša eksportna tvrdka na debelo in drobno.

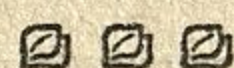
Upar in trgovec zlatnine in srebrnine v LJUBLJANI.

Delničar prvih združenih tovarn ur »Union« v Bielu, Genovi in Glashütte.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
dopoludne.

Obrestuje hranilne vloge po 4½%, brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5% in amortizaciji najmanj 1%, na osebni kredit po 6%.

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.